

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
HOSPODÁŘSKÁ FAKULTA

Studijní program: 6202 - Hospodářská politika a správa

Studijní obor: Pojišťovnictví

Srovnání vybraných produktů investičního životního pojištění
na českém pojistném trhu

Comparison of chosen products of the unit-linked insurance
in the Czech insurance market

BP – PO – KPO 2005 02

1 JANA DOBIÁŠOVÁ

Vedoucí práce: Doc. Ing. Eva Ducháčková, CSc., katedra pojišťovnictví

Konzultant : Ing. Robin Jirásko, katedra pojišťovnictví

Počet stran: 57

Počet příloh: 0

Datum odevzdání: 21. května 2005

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Datum: 21. května 2005

Podpis:

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Evě Ducháčkové, CSc. za cenné rady a připomínky a za čas, který mé práci věnovala. Dále bych chtěla poděkovat paní Umlaufové z pojišťovny Allianz a paní Stieglerové z pojišťovny Generali za jejich ochotu a poskytnutí všech informací a materiálů, které jsem ke své práci potřebovala.

Resumé

Cílem této bakalářské práce je analýza investičního životního pojištění v podmínkách českého pojistného trhu a srovnání vybraných produktů tohoto druhu pojištění, které jsou u nás pojišťovnami nabízeny. Práce je rozčleněna do pěti částí, z nichž první je zaměřena na životní pojištění jako takové, na jeho výhody, rozdělení a trh životního pojištění. Druhá kapitola se zabývá charakteristikou investičního životního pojištění, jeho odlišnostmi od ostatních druhů životního pojištění a vývojem na českém trhu. Ve třetí kapitole jsou popsány produkty investičního životního pojištění nabízené pojišťovnami Allianz a Generali, které jsou srovnány v další části s produktem Investor Plus pojišťovny ING Nationale-Nederlanden. Poslední část je věnovaná příkladu využití investičního životního pojištění a následné posouzení jeho vhodnosti z pohledu klienta.

Summary

The aim of this bachelor work is an analysis of unit-linked insurance under the conditions of the Czech insurance market and comparison of chosen products of this kind of insurance that are offered by insurance companies in our country. The work is broke up into five parts; the first of them is intent on the life assurance itself, on its advantages, branches and on the life assurance market. The second chapter engages in characteristics of unit-linked life insurance, its differences from other kinds of life assurance and in the development in the Czech market. In the third chapter, there are described products of unit-linked insurance offered by Allianz and Generali insurance companies, these products are compared in the next part with the Investor Plus product by ING Nationale-Nederlanden. The last part is devoted to the example of using unit-linked insurance and its suitability for the client.

Klíčová slova

životní pojištění

life assurance

investiční životní pojištění

unit-linked insurance

analýza trhu

market analysis

přenos investičního rizika na pojistníka

transmission of investment risk to the
policy holder

investiční podílové fondy

unit linked funds

podílová jednotka

unit

srovnání vybraných produktů

comparison of chosen products

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ	11
1. ÚVOD	12
2. ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	14
2.1 Charakteristika	14
2.2 Pojistné	14
2.3 Výhody životního pojištění	15
2.4 Daňové zvýhodnění	16
2.4.1 Podmínky daňového zvýhodnění fyzické osoby nebo zaměstnance	17
2.4.2 Příspěvky zaměstnavatele	17
2.4.3 Zdanění pojistného plnění	18
2.5 Druhy životního pojištění	18
2.5.1 Pojištění pro případ smrti	19
2.5.2 Pojištění pro případ dožití	19
2.5.3 Smíšené životní pojištění	20
2.6 Trh životního pojištění v ČR	20
3. INVESTIČNÍ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	24
3.1 Charakteristika	24
3.1.1 Investiční fondy	25
3.1.2 Pojistné a poplatky	26
3.1.3 Pojistné plnění	27
3.1.4 Klady a zápory investičního životního pojištění	27
3.1.5 Daňové zvýhodnění	28
3.2 Investiční životní pojištění z pohledu pojistitele	28
3.2.1 Zdroje zisku	29
3.3 Vývoj investičního životního pojištění na našem trhu	29

4. PRODUKTY INVESTIČNÍHO ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ VYBRANÝCH POJIŠŤOVEN	32
4.1 Allianz pojišťovna, a. s.	32
4.1.1 Souhrn společných znaků produktů investičního pojištění	32
4.1.2 Investiční podílové fondy	36
4.1.3 Rentinvest (IID, IIDJ)	37
4.1.4 Studentinvest (IIS, IISJ)	38
4.1.5 Globalinvest (IIG, IIGJ)	39
4.2 Generali Pojišťovna, a. s.	40
4.2.1 Charakteristika investičního životního pojištění	40
4.2.2 Podílové investiční fondy	44
4.3 Produkty ostatních pojišťoven	45
5. SROVNÁNÍ VYBRANÝCH PRODUKTŮ	47
6. MODELOVÝ PŘÍKLAD	52
6.1 Modelový příklad	52
6.2 Posouzení investičního životního pojištění z pohledu klienta	54
7. ZÁVĚR	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57

Seznam použitých zkratk a symbolů

IID	Rentinvest za běžné pojistné
IIDJ	Rentinvest za jednorázové pojistné
IIS	Studentinvest za běžné pojistné
IISJ	Studentinvest za jednorázové pojistné
a. s.	akciová společnost
apod.	a podobně
č.	číslo
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
IGI	Globalinvest za běžné pojistné
IGIJ	Globalinvest za jednorázové pojistné
ING	Internationale Nederalden Group
Kč	Koruna česká
ks	kus
mld.	miliarda
N1	tarif připojištění pobytu v nemocnici
např.	například
p. a.	per annum
S1	tarif připojištění pro případ závažných onemocnění nebo smrti
tis.	tisíc
UB2	úrazové připojištění typu B
Z65	Investiční životní pojištění Generali za běžné pojistné
Z65J	Investiční životní pojištění Generali za jednorázové pojistné
ZP1	tarif připojištění zproštění od placení pojistného
%	procento
§	paragraf

1. Úvod

Investiční životní pojištění v poslední době stále získává na popularitě a stává se z něj nejdynamičtěji se rozvíjející druh životního pojištění vůbec. Proto jsem se rozhodla ve své práci zabývat se analýzou investičního životního pojištění v podmínkách českého pojistného trhu. Hlavním důvodem, proč je investiční životní pojištění pro klienty stále více atraktivní, je to, že zájemci o pojištění chtějí v dnešní době sami aktivně rozhodovat o tom, kam jsou jejich prostředky vkládány, chtějí mít přehled jak o velikosti rizikové a investované složky pojistného tak o poplatcích strhávaných pojišťovnou a nebojí se podstoupit investiční riziko.

Od roku 1997, kdy na našem trhu tento produkt začaly nabízet dvě pojišťovny, se nabídka značně rozšířila. V současnosti u nás nabízí investiční životní pojištění celkem devět pojišťoven, takže klienti mají na výběr z velkého množství různých produktů. Pojišťovny mají ve své nabídce hlavně investiční životní pojištění pro případ smrti nebo dožití, ale i investiční důchodové pojištění nebo pojištění s garantovaným výnosem, kdy je investiční riziko částečně omezeno.

Protože produkty investičního životního pojištění jsou velmi rozmanité a jejich konstrukce se může výrazně lišit, je nutné, aby klient přesně věděl, co mu který produkt nabízí a který je pro něj ten nejvhodnější. Mým cílem byla charakteristika produktů investičního životního pojištění nabízených pojišťovnou Allianz a pojišťovnou Generali a následným porovnáním produktů těchto pojišťoven určených pro dospělé klienty s produktem Investor Plus, který má ve své nabídce pojišťovna ING Nationale-Nederlanden.

Protože investiční životní pojištění patří do skupiny životního pojištění, bylo mým vedlejším cílem popsat životní pojištění, jeho výhody a podíl na českém trhu, stejně jako charakterizovat investiční životní pojištění jako takové, postihnout jeho vývoj našem pojistném trhu a jeho odlišnosti od životního pojištění.

Při psaní této práce jsem používala převážně metody popisné, dále metody statistické a jednoduché analytické. Mou snahou bylo nastítnit výhody a nevýhody investičního životního pojištění z pohledu klienta a ilustrovat je na konkrétním příkladu.

2. Životní pojištění

2.1 Charakteristika

Životní pojištění patří mezi klasická odvětví, která existují již od počátku pojištění. V jeho rámci je zahrnuto krytí rizik, která ohrožují životy lidí. Jedná se o riziko dožití a riziko smrti, v současnosti dochází k jejich kombinaci a do produktů životního pojištění bývají zahrnuta i rizika neživotního charakteru. Výplaty pojistných plnění se uplatňují v případě pojistných událostí dotýkajících se života pojištěných nebo jiných jedinců. V minulosti mělo hlavní význam zabezpečení rizika smrti, postupným vývojem se do popředí zájmu dostalo pojištění rizika dožití a dnes je nejčastější kombinace obou rizik, jejíž přednost spočívá ve spojení pojištění a spoření.

Životní pojištění je dnes chápáno nejen jako prostředek krytí rizik ale i jako investiční a spořicí instrument se společenským a národohospodářským významem. Protože pojištění pro případ smrti nebo dožití obsahuje jak složku rizikovou tak i úspornou, dochází po dobu pojištění, která bývá 10 a více let, k odložení spotřeby a tím k tlumení inflace. Dalším efektem je financování investic. Část pojistného je kumulována v technických rezervách, jejichž zhodnocování pojišťovna zabezpečuje investováním do různých finančních instrumentů, což umožňuje financování bankovních úvěrů, podporuje likviditu bank a přispívá tak k rozvoji ekonomiky. Životní pojištění slouží také jako doplněk státního důchodového pojištění a v neposlední řadě je také přínosem pro státní rozpočet díky zdanění zisků pojišťoven, výnosů pojištění a odkupného. Proto je ve vyspělých ekonomikách je běžná podpora rozvoje životního pojištění státem. [3]

2.2. Pojistné

Cenou za pojistnou ochranu, kterou poskytuje pojišťovna, je pojistné hrazené pojistníkem. Pojistné může být sjednáno jako jednorázové – zaplacené najednou při uzavření pojistné smlouvy nebo běžné, které je placené opakovaně na počátku dohodnutých období.

U některých produktů životního pojištění jsou také možné platby mimořádného pojistného v případě, že klient má volné peněžní prostředky.

Celkové (brutto) pojistné je složeno z netto pojistného a kalkulovaných správních nákladů. Netto pojistné u životního pojištění můžeme podle způsobu použití k zabezpečení pojistného plnění pojistitele rozdělit na dvě složky – rizikovou a rezervotvornou. Rizikové pojistné tvoří tu část netto pojistného, kde hodnota pravděpodobnosti pojistné události po dobu trvání pojištění zůstává bez významnějších změn. Tato část pojistného se spotřebovává v průběhu pojištění, netvoří se z ní dlouhodobá rezerva. Rezervotvorné pojistné tvoří část netto pojistného, kde hodnota pravděpodobnosti pojistné události v čase naopak roste a větší část pojistného je ukládána do rezervy na závazky budoucích let.

Velikost netto pojistného závisí na:

- velikosti pojistné částky, která je sjednána v pojistné smlouvě a kterou určuje pojistník v závislosti na svých záměrech a finančních možnostech;
- ohodnocení rizika, kdy se vychází z faktorů ovlivňujících pravděpodobnost úmrtí, jako jsou věk, ve kterém pojištěný do pojištění vstupuje, délka pojistné doby, pohlaví, zdravotní stav a způsob života;
- úrovni technické úrokové míry, která zaručuje minimální zhodnocení prostředků vkládaných do životního pojištění. Čím je technická úroková míra vyšší, tím nižší je netto pojistné. [1]

2.3 Výhody životního pojištění

Předností životního pojištění je zaopatření pojištěného a jeho blízkých pro dobu, kdy jeho vlastní příjmy nebudou tak vysoké jako v současnosti, i zabezpečení rodiny pojištěného pro případ smrti. Pojištění má oproti jiným způsobům zabezpečení výhodu v tom, že není nutné čekat, až se potřebnou částku podaří nakumulovat vlastními silami, protože pojistná ochrana je poskytována hned od počátku pojištění. Zároveň je u některých produktů možné

sjednat zproštění od placení pojistného v případě plné invalidity, kdy pojištění pokračuje v plném rozsahu.

Další výhodou je možnost sjednání připojištění, která zvyšují pojistnou ochranu o krytí neživotních rizik. Jedná se především o připojištění rizika úrazu, invalidity a závažných onemocnění. Tato rizika lze pojistit i samostatně, ale jako připojištění jsou obvykle výhodnější a pojistné, za které jsou poskytována, je nižší.

Významným faktem u životního pojištění je skutečnost, že pojišťovna, pokud pojištění akceptovala a nevypověděla ve sjednané počáteční lhůtě, nemůže ho již později vypovědět. Výjimkou je případ, kdy pojistník či pojištěný při sjednání úmyslně uvedl nepravdivé údaje týkající se věku, zdravotního stavu pojištěného nebo zatajil důležité skutečnosti.

Výši pojistné částky v životním pojištění určuje pojistník sám. Záleží především na tom, jak chce zabezpečit sebe a své blízké a také na tom, jak vysoké chce a může platit pojistné. Pojistná částka se může za určitých okolností i zvyšovat, platí zde určité limity stanovené pojišťovnami, které mají zabránit uzavírání spekulativních pojištění v případech zvýšeného rizika. Za přiměřenou částku se obvykle považuje ještě desetinásobek ročního příjmu pojištěného. Pojištěný může uzavřít další životní pojištění u jiných pojišťoven a v případě pojistné události dostane pojistné plnění od všech pojišťoven, u kterých má uzavřenou pojistnou smlouvu. Neplatí zde tedy omezení jako u majetkových pojištění. [3]

2.4 Daňové zvýhodnění

Vzhledem k demografickým trendům a nedostatečným reformám důchodového systému u nás, má stát zájem na tom, aby se obyvatelé sami starali o zabezpečení svých potřeb ve stáří. Proto byla v roce 2001 upravena problematika zdanění a daňového zvýhodnění soukromého životního pojištění. Zvýhodňovány jsou ty druhy pojištění, které mají charakter spoření na stáří a mohou doplnit státní důchodové pojištění. Zvýhodnění je řešeno jako odpočet zaplaceného pojistného do stanovené výše od základu daně. [3]

2.4.1 Podmínky daňového zvýhodnění fyzické osoby nebo zaměstnance

Aby mohly být daňové odpočty uplatněny, musí být splněny následující podmínky:

- pojistnou smlouvou je sjednáno pojištění pro případ dožití se určitého věku, pro případ smrti nebo dožití se určitého věku nebo důchodové životní pojištění;
- výplata pojistného plnění je sjednána až po 60 měsících od uzavření smlouvy, zároveň nejdříve v tom kalendářním roce, ve kterém poplatník dosáhne věku 60 let;
- osoba pojištěného je shodná s osobou pojistníka a plátcem daně z příjmů;
- od základu daně lze ve zdaňovacím období odečíst pojistníkem zaplacené pojistné, které v úhrnu činí maximálně 12.000 Kč a to i v případě uzavření smluv u více pojišťoven;
- odpočet se uplatňuje v daňovém přiznání či ročním zúčtování daně u zaměstnavatele. Je třeba předložit potvrzení o zaplaceném pojistném a pojistnou smlouvu.

V roce 2004 byly podmínky pro daňové zvýhodnění ještě více upřesněny, když byla stanovena minimální pojistná částka u pojištění, které mají pevně stanovenou pojistnou částku pro případ dožití. U pojistných smluv s pojistnou dobou 5 – 15 let činí minimální pojistná částka 40.000 Kč, u smluv s pojistnou dobou nad 15 let 70.000 Kč. U důchodového pojištění se za minimální pojistnou částku považuje částka, která by odpovídala jednorázovému plnění při dožití. Ustanovení se nevztahuje na ty druhy pojištění, které pevně stanovenou částku pro případ dožití nemají (např. flexibilní nebo investiční životní pojištění). Pro tato pojištění platí ustanovení zákona z roku 2001. [x]

Od daňového základu nelze odečíst pojistné na riziková pojištění, která jsou součástí pojistné smlouvy na životní pojištění. [3]

2.4.2 Příspěvky zaměstnavatele

Od daně z příjmů je osvobozeno pojistné, které hradí za zaměstnance zaměstnavatel až do výše 12.000 Kč ročně od téhož zaměstnavatele, pokud má na pojistné plnění právo

pojištěný zaměstnanec a v případě jeho smrti oprávněné osoby určené podle § 817 občanského zákoníku, kromě zaměstnavatele, který pojistné platil. Pojistné, které hradí zaměstnavatel za zaměstnance, se do výše 8 000 Kč za zdaňovací období považuje za výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Toto pojistné se nezapočítává do vyměřovacího základu pro výpočet pojistného na všeobecné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení. To platí i v případě, kdy nejsou splněny všechny ostatní podmínky pro využití daňového zvýhodnění. [3]

2.4.3 Zdanění pojistného plnění

Základem daně z příjmů je plnění ze soukromého životního pojištění po snížení o zaplacené pojistné. Rozdíl je zdaněn srážkovou daní se sazbou 15 %. Pokud je plnění ve formě pravidelného důchodu, za základ daně se považuje plnění snížené o zaplacené pojistné rovnoměrně rozdělené na období pobíraného důchodu. Jestliže není pobírání důchodu vymezeno, stanoví se jako střední délka života účastníka podle úmrtnostních tabulek v době, kdy důchod začne pobírat.

Pokud dojde výpovědí pojistníka k ukončení pojištění dříve, než bylo sjednáno ve smlouvě, vyplácí pojišťovna pojistníkovi odkupné, u kterého se uplatňuje srážková daň ve výši 25 %. Zároveň zaniká nárok na uplatnění odpočtu nezdanitelné části základu daně a poplatník musí za to zdaňovací období, ve kterém došlo k předčasnému ukončení pojištění, podat daňové přiznání a uvést v něm jako příjem částky, o které mu byl v příslušných obdobích snížen základ daně o zaplacené pojistné.[3]

2.5 Druhy životního pojištění

Přestože životní pojištění zahrnuje krytí pouze dvou rizik, je jejich krytí kombinováno v různých formách, a proto existuje celá řada podob, které jsou modifikacemi tří základních druhů životního pojištění:

- pojištění pro případ úmrtí, kdy pojistnou událostí rozumíme smrt pojištěného;

- pojištění pro případ dožití, kdy pojistnou událostí je dožití se pojištěného daného věku;
- smíšené pojištění pro případ smrti nebo dožití, kdy dochází ke kombinaci rizik.

Je běžné, že k základnímu pojištění jsou sjednávána i další připojištění. [1]

2.5.1 Pojištění pro případ smrti

Pojištění pro případ smrti kryje pouze riziko úmrtí pojištěného, pojistné plnění je vyplaceno v případě uskutečnění rizika smrti obmyšlenému, kterého pojistník určil. Účelem pojištění je obvykle zabezpečení pozůstalých pojištěného. Podle způsobu sjednání pojistné doby rozlišujeme dočasné pojištění, kdy riziko úmrtí je kryto pouze v rámci sjednané pojistné doby, a časově neomezené pojištění, kdy pojistné plnění je vyplaceno vždy, jen se neví v kterém okamžiku. [1]

2.5.2 Pojištění pro případ dožití

V základní formě je pojištění pro případ dožití obdobou spoření, kdy jde o tvorbu úspor, ale v této základní podobě není příliš časté. Obvyklejší je využívání jeho odvozených druhů, kterými jsou:

- důchodové pojištění, což je pojištění na dožití se sjednaného věku, kdy dochází k postupné výplatě pojistné částky od sjednaného okamžiku. Doba výplaty důchodu může být neohraničená nebo ohraničená sjednanou dobou. Vedle základního důchodu je možné sjednat i pojištění pozůstalostního nebo dočasného důchodu. Podle způsobu určení okamžiku počátku výplaty důchodu rozlišujeme pojištění ihned splatného nebo odloženého důchodu;
- věnové pojištění, charakterizované jako pojištění na dožití, které se sjednává na dožití se finančně závislé osoby. Pojištění sjednává obvykle jeden nebo oba rodiče ve prospěch svého dítěte. Pojistné se vyplácí při dožití se pojištěného sjednaného věku. [1]

2.5.3 Smíšené životní pojištění

Tento druh pojištění je kombinací pojištění pro případ smrti nebo dožití se určitého věku. Pojišťovna se zavazuje vyplatit sjednanou pojistnou částku v určený den v případě dožití, a pokud se pojištěný tohoto dne nedožije, pojistné plnění se vyplátí ve stejné výši obmyšlenému, kterého určil pojistník. V současné době lze sjednat i odlišné pojistné částky pro případ úmrtí a případ dožití. Lze také uzavírat kolektivní životní pojištění, kdy na základě pojistné smlouvy dochází k pojištění určité skupiny osob.

Od klasického smíšeného životního pojištění byly v reakci na přání a potřeby klientů odvozeny jejich modifikované podoby:

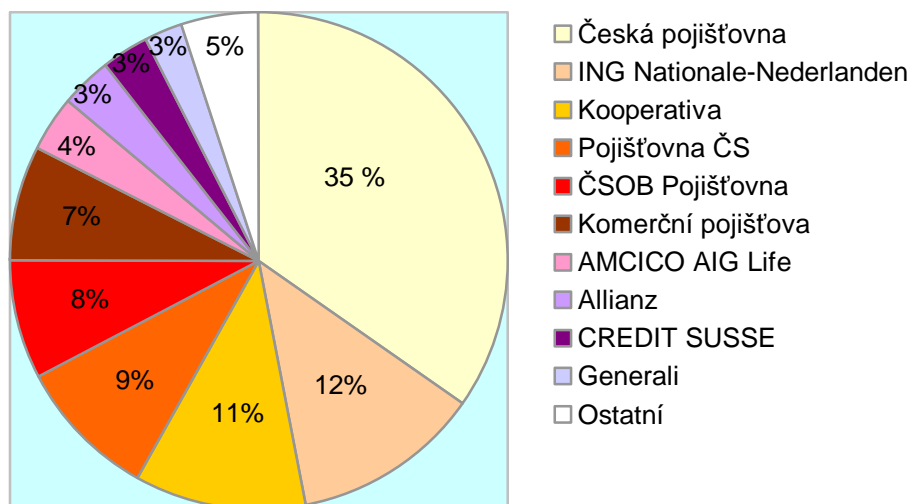
- univerzální pojištění, které svou pružností umožňuje pojištěnému přizpůsobovat rozsah pojistné ochrany svým okamžitým finančním možnostem. Pojistník může kdykoliv přizpůsobovat pojistné i dobu placení pojistného v závislosti na svých potřebách, může placení pojistného dočasně pozastavit, znovu ho obnovit, může si vypůjčit spořivé složky ze zaplaceného pojistného, dodrží-li limit zajišťující pojistné krytí. Toto pojištění se skládá ze spořicí složky, ze které se vyplácí pojistná částka při dožití se sjednaného věku, a z rizikové složky, ze které se vyplácejí pojistná plnění v případě smrti, úrazu, invalidity, závažných onemocnění apod.
- životní pojištění spojené s investičním fondem, které se odlišuje tím, že výše pojistného plnění v případě dožití není pevně stanovena, ale závisí na výnosu z investovaných rezerv pojistného, kdy investiční riziko nese pojistník. Podrobně je tento druh pojištění rozebrán ve 3. kapitole. [1]

2.6 Trh životního pojištění v ČR

V současné době na našem trhu působí 18 pojišťoven se sídlem v České republice, které mají povolení k poskytování životního pojištění. Dvě z nich jsou životní pojišťovny a šestnáct je pojišťovnami univerzálními (včetně Union pojišťovny, a. s., která je v konkurzu). [6]

Následující graf ukazuje, jaký podíl na trhu životního pojištění zaujímají jednotlivé pojišťovny.

Graf č. 2.1 – Podíly pojišťoven na trhu životního pojištění v roce 2003

Zdroj: Výroční zpráva ČAP za rok 2003

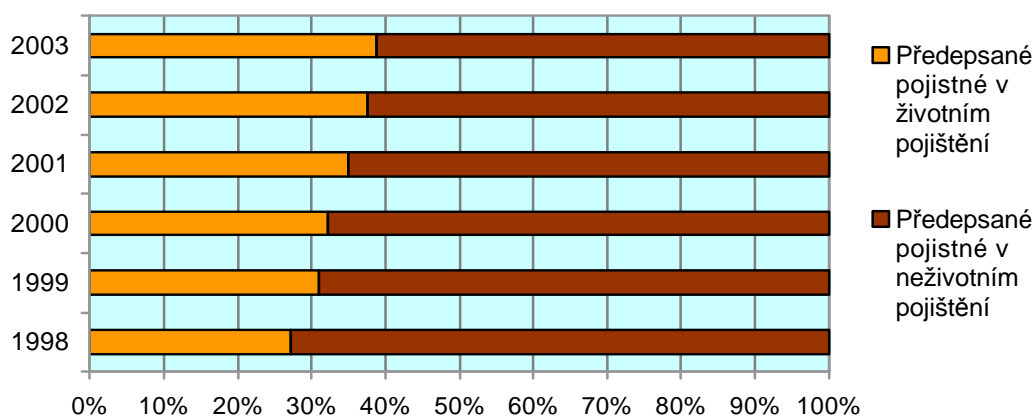
Jak vyplývá z grafu, pět největších pojišťoven zaujímá 75 % na trhu životního pojištění a jen 25 % si mezi sebe rozděluje zbylých 13 pojišťoven, které životní pojištění nabízejí.

Předepsané pojistné v České republice v roce 2003 dosáhlo výše 105,9 mld. Kč, což představuje zvýšení oproti roku 2002 o 16,5 %. U životního pojištění činilo předepsané pojistné 41,1 mld., což je 38,83 % celkového předepsaného pojistného s nárůstem o 20,23 % proti předchozímu roku. Největší podíl na výši předepsaného pojistného v životním pojištění mělo v roce 2003 pojištění pro případ dožití a smrti nebo dožití s 24,5 mld. Kč. Největší nárůst předepsaného pojistného o 55,5 % byl v roce 2003 zaznamenán u pojištění spojeného s investičním fondem.

Přestože se hodnota předepsaného pojistného na životním pojištění neustále zvyšuje, stále ještě nedosahuje takové úrovně, jaká je obvyklá v zemích západní Evropy, kde se podíl životního pojištění na předepsaném pojistném pohybuje okolo 65 %.

Graf č. 2.2 zobrazuje vývoj podílů životního a neživotního pojištění na celkovém předepsaném pojistném v období mezi roky 1998 – 2003 na našem pojistném trhu.

Graf č. 2.2 – Podíl životního a neživotního pojištění na celkovém předepsaném pojistném v letech 1998 - 2003

zdroj: Výroční zprávy ČAP z let 1999 – 2003

Jak graf č. 2.2 ukazuje, tak i když hodnota podílu předepsaného pojistného v životním pojištění na celkovém předepsaném pojistném u nás každý rok stoupá, stále ještě nedosahuje ani 40 %.

Významný je také rozdíl v podílu předepsaného pojistného na HDP. Zatímco v zemích Evropské Unie činila hodnota tohoto ukazatele v roce 2002 8,7 %, u nás to bylo pouhých 3,8 %. Nicméně i u nás se úroveň celkové pojištěnosti zvyšuje a v roce 2003 činil podíl předepsaného pojistného na HDP 4,2 %. Rozdíl mezi ČR a původními státy Evropské Unie je zapříčiněn především tím, že předepsané pojistné v životním pojištění se v roce 2002 podílelo v České republice 1,5 % kdežto v zemích EU byl tento podíl 5,4 %. V neživotním pojištění se hodnota tohoto ukazatele už výrazně neliší – 2,5 % u nás proti 3,3 % v EU.[14]

I v budoucnu se v životním pojištění předpokládá pokračování vzestupného trendu, který byl nastolen v minulých letech. Tento předpoklad je podložen následujícími fakty:

- česká ekonomika je ve fázi zvyšování výkonu, mělo by dojít k růstu reálných příjmů obyvatel;

- zájem občanů o životní pojištění se zvyšuje, dochází k podpoře soukromého životního pojištění státem;
- rozšiřuje se nabídka produktů a zkvalitňuje se obchodní služba pojišťoven;
- většina pojišťoven je vlastněna kapitálově silnými společnostmi se zkušenostmi z vyspělých finančních trhů;
- došlo ke stabilizaci finančního sektoru a posílení kontroly finančního zdraví pojišťoven. [3]

3. Investiční životní pojištění

3.1 Charakteristika

Investiční životní pojištění, někdy také nazývané jako podílové životní pojištění, je představitelem propojování klasických pojistných produktů s jinými finančními produkty. V tomto případě se jedná o spojení rizikového životního pojištění s investováním do otevřených podílových fondů. Pro toto pojištění je charakteristické, že výše pojistného plnění v případě dožití zcela závisí na výnosech z investovaných rezerv pojistného, přičemž investiční riziko nese pojistník. Výše výsledné naspořené částky není předem známa, protože závisí na výnosech nebo ztrátách realizovaných na trzích, na kterých bylo investováno. Investiční životní pojištění přináší možnost vyššího zhodnocování rezerv než klasické druhy pojištění, ale při podstoupení vyššího rizika. Tím se naprosto odlišuje od ostatních druhů životního pojištění, kde pojistné plnění nesmí být nižší než pojistná částka sjednaná v pojistné smlouvě. [3]

Investiční životní pojištění může být sjednáno jako dočasné pojištění, kdy pojistná ochrana je poskytována pouze po dobu vymezenou v pojistné smlouvě (u většiny produktů) nebo trvalé. Lze k němu sjednat také různá připojištění neživotního charakteru, které je placené zvlášť nebo odečítáním z podílového účtu, což je častější varianta.

V modelové verzi investičního životního pojištění je pojistné i pojistné plnění sjednáno v podílech na investičním fondu. V modifikované verzi se sjednává pevné pojistné a pouze plnění je dáno v podílech a odvíjí se od tržní hodnoty podílů.

V současnosti je v Evropě velmi populární moderní investiční životní pojištění, které je inovací tradičního investičního pojištění. Rozdíl je v tom, že pojišťovna garantuje minimální pojistné plnění pro případ dožití. Tato minimální výše je rovna součtu nominálních hodnot zaplacených pojistných, někdy zohledňuje i míru inflace. Cenou za tuto garanci je nižší míra účasti na výnosech kapitálových trhů. Poptávka po takovýchto

produktech, kdy je riziko ztráty omezeno, díky výkyvům na akciovém trhu v posledních letech roste. [13]

3.1.1 Investiční fondy

Pokud pojišťovna provozuje investiční životní pojištění společně s jinými odvětvími pojištění, musí ho od nich oddělit. Toto oddělení se projevuje i v tom, že k ukládání prostředků z investičního životního pojištění jsou vytvářeny zvláštní investiční fondy spravované buď samotnou pojišťovnou nebo investiční společností, která s pojišťovnou úzce spolupracuje.

Tyto fondy mohou ukládat prostředky jen do některých druhů finančních investic jako jsou:

- akcie,
- pevně zúročitelné cenné papíry,
- akcie a pevně zúročitelné cenné papíry,
- zahraniční měny,
- nemovitosti.

Existují i jiné, více specializované fondy (derivátové, regionální, etické, ekologické), takže klient může vedle svých výnosových představ zohlednit i své názory. [2]

Fondy jsou rozděleny na podílové jednotky, které se kupují a prodávají za příslušný kurz. Každá podílová jednotka představuje nárok na podíl daného investičního fondu. Klient má v pojišťovně otevřený podílový účet, na který je připisováno pojistníkem zaplacené pojistné a strhávají se z něj správní náklady a rizikové pojistné. Za prostředky, které na podílovém účtu zbudou, jsou pořizovány podílové jednotky investičních fondů, které si pojištěný zvolil. Nakupované jednotky jsou mezi jednotlivé fondy rozdělovány podle alokačního poměru, který může klient měnit podle tak, aby výnos i riziko odpovídalo jeho potřebám. Výnosy z podílů nejsou vypláceny, ale zvyšuje se o ně hodnota podílů. [7]

3.1.2 Pojistné a poplatky

Pojistné je placeno pojistníkem jako u klasického životního pojištění buď jako běžné pojistné v pravidelných intervalech nebo je uhrazeno jednorázově na počátku pojištění. Pojistník může složit i mimořádné pojistné v případě, že má volné peněžní prostředky, nebo využít příspěvků zaměstnavatele. Pojistné je připisováno na individuální účet klienta, ze kterého jsou strhávány správní poplatky a rizikové pojistné, za zbytek jsou nakupovány podílové jednotky investičních fondů podle alokačního poměru. Z účtu klienta se strhává:

- rizikové pojistné;
- pojistné na krytí rizika spojeného s připojištěním;
- měsíční správní poplatek za vedení účtu;
- poplatky za správu fondů obvykle ve výši 0,5 % – 2 % p. a., odečítají se každý den
- inkasní poplatek, který slouží k úhradě nákladů na platební styk;
- administrativní poplatek při jednorázovém výběru;
- poplatek za druhou a další změnu alokačního poměru v pojistném roce;
- poplatek za druhý a další převod podílových jednotek mezi fondy v pojistném roce;
- stornovací poplatky.

Poplatky jsou strhávány v poměru, v jakém jsou podílové jednotky rozděleny do fondů. K úhradě počátečních nákladů používají pojišťovny dvě metody. Při prvním způsobu nakupuje pojistník v prvním a druhém roce trvání pojištění za běžné pojistné pouze počáteční jednotky. Pojišťovna sníží jejich počet na konci každého pojistného roku o fixně stanovené procento. Ke strhávání dochází po celou pojistnou dobu do stanoveného časového limitu. Po uplynutí této doby se počáteční jednotky přeměňují na akumulací, které patří klientovi. Druhý způsob spočívá ve snížení počáteční alokace. Určité procento pojistného jde v prvním a druhém roce na pokrytí nákladů, alokuje se pouze zbytek. Tato metoda je transparentnější, často ji používají zahraniční pojišťovny.

Při nakupování podílových jednotek se klient navíc setkává se skrytým poplatkem, který je dán rozdílem mezi nákupní cenou, za kterou nakupuje jednotky klient, a prodejní cenou, za kterou klient prodává jednotky pojišťovně. Tento rozdíl se označuje jako bid/offer spread a činí obvykle 5 %. [9]

3.1.3 Pojistné plnění

Nejčastěji používanou variantou plnění v případě smrti je výplata buď pojistné částky nebo hodnoty podílových jednotek na účtu klienta, a to vždy vyšší částky z obou. V tomto případě se rizikové pojistné snižuje s růstem hodnoty podílových jednotek na účtu a v okamžiku, kdy hodnota podílových jednotek dosáhne hodnoty odpovídající pojistné částce, je rizikové pojistné nulové.

Druhou variantou pojistného plnění pro případ smrti je výplata součtu sjednané pojistné částky a aktuální hodnoty podílových jednotek na účtu. Tato varianta se zdá jako méně výhodná, protože klient je pojištěný víc než by potřeboval a musí tak přizpůsobovat pojistnou částku vývoji hodnoty nakoupených podílových jednotek, aby součet hodnoty jednotek a pojistné částky odpovídal jeho potřebám.

Pojistné plnění pro případ dožití je ve výši hodnoty fondu, což je počet podílových jednotek vynásobený jejich aktuální cenou. K přeceňování podílových jednotek dochází většinou každý den nebo minimálně jednou týdně. [8]

3.1.4 Klady a zápory investičního životního pojištění

Největší předností investičního životního pojištění pro pojistníka je jeho transparentnost. Pojišťovna vede klientovi účet, na kterém jsou zachyceny platby pojistného a poplatky za správu pojištění a převzatá rizika. Zároveň je na něm zaznamenán stav nakoupeného počtu a druhu podílových jednotek spolu s jejich cenami. Dalšími výhodami je variabilita pojistného krytí, kdy rozpětí poměru mezi pojistnou a spořivou složkou je relativně široké, a variabilita parametrů pojištění, kdy je možná změna výše a alokace pojistného, převod prostředků mezi fondy, změna výše a rozsahu pojistného krytí, lze dočasně přerušit placení pojistného, částečně odkoupit podílové jednotky nebo vložit mimořádné pojistné.

Naopak nevýhodou pro klienta je neexistence zaručeného výnosu a s tím spojená nejistá výše pojistného plnění pro případ dožití nebo případné penze. Investiční životní pojištění

se nedá kombinovat s hypotékou a pojišťovna u něj může změnit sazebník poplatků bez toho, aby s tím klient souhlasil.

Dá se říci, že investiční životní pojištění je vhodné zejména pro klienty mladší než 45 let nebo pro ty, kteří už mají jiné dostatečné zabezpečení, dále pro klienty, kteří jsou ochotni nést určitou míru rizika a mají alespoň nějaký přehled o fungování finančních trhů. [11]

3.1.5 Daňové zvýhodnění

Při dodržení všech zákonných podmínek platných pro životní pojištění lze i u investičního životního pojištění uplatňovat daňové odpočty, protože předmětem daňového zvýhodnění jsou ta životní pojištění, ve kterých je vytvářen kapitál, který slouží k doplnění finančních potřeb ve stáří. Tuto podmínku investiční životní pojištění splňuje, protože kapitál je vytvářen prostřednictvím investic do fondů.

Problémy by mohly nastat v případě, že se poplatník rozhodne využít možnost částečného odkupu. V tom případě musí dojít k dodanění vybraných prostředků. Tato povinnost se nevztahuje na ty případy, kdy se jedná pouze o dočasný výběr. V případě, že pojištěný potřebuje finanční prostředky, mu může pojišťovna místo částečného odkupu nabídnout půjčku se zvýhodněnou úrokovou sazbou. [12]

3.2 Investiční životní pojištění z pohledu pojistitele

Z pohledu pojišťoven je investiční životní pojištění výhodné v tom, že pojišťovna přenáší investiční riziko na pojistníka. Pojišťovna tedy negarantuje výši pojistného plnění v případě dožití ani minimální zhodnocení rezerv v podobě technické úrokové míry a díky tomu je riziko solventnosti poměrně nízké. Zisk z investičního pojištění je méně citlivý na vnější faktory. Pojišťovna může kdykoliv zvýšit jakékoliv poplatky, není tak závislá na průměrném ročním pojistném, malá výkonnost kapitálových trhů znamená pouze snížení nového obchodu, zvýšení storen, ale neznamená ztrátu na jednotlivých smlouvách.

Nevýhodou je nutnost udržovat vyšší likviditu, protože může docházet k přesunu prostředků mezi jednotlivými investičními fondy, a je potřebný dostatečný cash-flow následujících let k pokrytí vysokých počátečních nákladů. Další nevýhodou je obtížnější prodej, kdy je potřeba zákazníkům vše podrobně a jasně vysvětlit, včetně všech možných rizik a zjistit, zda je pro ně investiční životní pojištění vhodné. Pokud pojišťovna nespravuje investiční fondy sama, musí aktivně spolupracovat se správcem těchto aktiv. [13]

3.2.1 Zdroje zisku

Zatímco u klasických druhů pojištění má pojišťovna zisk mimo jiné z výnosu, který převyšuje technickou úrokovou míru, a z področních plateb pojistného, u investičního životního pojištění toto neplatí. U něj se neoperuje s technickou úrokovou mírou ani s přírážkami za področní placení pojistného, protože pojistník sám je motivován inkasními poplatky k placení v nejmenší frekvenci plateb v co největším objemu. To vyplývá i z toho, že čím dříve pojistné zaplatí, tím dříve mu vložené prostředky začnou „vydělavat“. Je tedy v jeho vlastním zájmu neplatit pojistné v kratších než ročních intervalech.

Zdrojem zisku v investičním životním pojištění tedy pro pojišťovnu je:

- uplatnění obvykle 5% bid/offer spread na běžné pojistné;
- správcovské poplatky ve výši 0,5 % – 2 %, které samu pojišťovnu motivují k výběru investičních fondů s takovým portfoliem, které zajišťují co nejvyšší zisk;
- příjem ze storen;
- příjem z příznivějšího škodního průběhu včetně připojištění;
- možnost změny sazebníku poplatků bez nutného souhlasu klienta.

3.3 Vývoj investičního životního pojištění na našem trhu

Investiční životní pojištění, které se na našem pojistném trhu poprvé objevilo v roce 1997, patří k nejdynamičtěji se rozvíjejícím druhům pojištění vůbec, jak ukazuje i tabulka

zobrazující vývoj některých ukazatelů týkajících se investičního životního pojištění od roku 1998.

Tabulka č. 3.1 – Vývoj ukazatelů životního pojištění spojeného s investičním fondem v letech 1998 – 2003

Rok	Počet pojistných smluv k 31. 12. (ks)	Předepsané pojistné (tis. Kč)	Meziroční růst předepsaného pojistného	Podíl na celkovém předepsaném pojistném
1998	13 187	316 821	.	2,12 %
1999	29 163	659 654	108,21 %	3,31 %
2000	99 556	1 521 980	130,92 %	6,68 %
2001	196 936	2 452 837	61,16 %	8,67 %
2002	287 669	3 138 976	27,97 %	9,18 %
2003	367 793	4 877 722	55,51 %	11,86 %

Zdroj: Výroční zprávy ČAP 1999 – 2003

Jak z tabulky vyplývá, postavení investičního životního pojištění se na trhu životního pojištění od roku 1998 stále zlepšuje a počet pojistných smluv, předepsaného pojistného i jeho podílu na celkovém pojistném stejně jako počet pojistných smluv každý rok oproti roku předcházejícímu stoupá.

Investiční životní pojištění u nás jako první nabízet dvě zahraniční pojišťovny. Na jaře roku 1997 to byla ING Nationale-Nederlanden, životní pojišťovna, organizační složka a na podzim se připojila i Commercial Union, životní pojišťovna, a. s., která od roku 2002 působí pod názvem Aviva životní pojišťovna, a. s. V dalších letech se postupně přidávaly i další pojišťovny a v současnosti investiční životní pojištění nabízí devět pojišťoven. [14]

Spolu s rozšiřující se nabídkou produktů, se zvyšuje i počet investičních fondů, do kterých mohou pojistníci alokovat pojistné. Některé pojišťovny nabízejí kromě jednotlivých fondů i předem stanovené investiční strategie, což je vhodné zejména pro klienty, kteří nemají přehled o finančních trzích ale kteří přesto chtějí využívat investiční životní pojištění. I tato skutečnost přispívá spolu s větší propagací a schopností vysvětlit podstatu investičního

životního pojištění k přiblížení tohoto druhu pojištění širšímu okruhu klientů. V dnešní době uzavírají pojištění spojené s investičními fondy především mladší klienti do 50 let, kteří se nebojí riskovat a považují za důležité mít přehled o tom, co se děje s jejich penězi. Podle údajů ve výročních zprávách jednotlivých pojišťoven nabízejících investiční pojištění, dochází u většiny z nich k neustálému meziročnímu nárůstu předepsaného pojistného u tohoto typu pojištění. Výjimkou je Česká pojišťovna, u které se hodnota předepsaného pojistného na investiční životní pojištění od roku 2001 snížila přibližně na polovinu. To je způsobeno především tím, že Česká pojišťovna preferuje jiné produkty životního pojištění ze své nabídky.

4. Produkty investičního životního pojištění vybraných pojišťoven

V nabídce pojišťoven se nejčastěji objevuje investiční životní pojištění pro případ smrti nebo dožití, dále investiční důchodové pojištění a obdoba věnového pojištění pro zabezpečení dětí. Jednotlivé produkty se mezi sebou většinou liší minimálním a maximálním vstupním věkem, délkou pojistné doby, možnostmi částečného odkupu, různými možnostmi připojištění a počtem a typem fondů, do kterých pojistníci mohou alokovat své pojistné.

4.1 Allianz pojišťovna, a. s.

Pojišťovna Allianz nabízí investiční životní pojištění od roku 2002, kdy zavedla produkty Rentinvest a Studentinvest. V roce 2003 k nim přidala ještě investiční životní pojištění Globalinvest. Každý z těchto produktů investičního životního pojištění je zaměřen na jiný okruh klientů, takže každý zájemce má možnost vybrat si ten, který bude jeho potřebám a představám nejvíce vyhovovat.

4.1.1 Souhrn společných znaků produktů investičního pojištění

Pojistnou událostí u všech produktů investičního pojištění, které Allianz nabízí, je smrt pojištěného nebo jeho dožití se konce pojištění. Při dožití se konce pojištění dochází k převodu pojištění na pojištění ve splaceném stavu, pokud ovšem pojistník nepožádá o výplatu pojistného plnění před koncem pojistné doby. Pojistné plnění se v tom případě poskytuje v hodnotě podílových jednotek zjištěné k nejbližšímu oceňovacímu dni po vzniku pojistné události. V případě smrti pojištěného poskytne pojistitel pojistné plnění oprávněné osobě ve výši, která se rovná pojistné částce pro případ smrti sjednané ve smlouvě, nebo hodnotě podílových jednotek, je-li to pro oprávněnou osobu výhodnější.

Pojištěním ve splaceném stavu se rozumí pojištění, u kterého se už neplatí běžné pojistné. K převodu do splaceného stavu může dojít:

- na žádost pojistníka,
- uplynutím doby,
- marným uplynutím lhůty k zaplacení dlužného pojistného stanoveného pojistitelem.

Pokud převodem na pojištění ve splaceném stavu klesne hodnota podílových jednotek na účtu pojistníka pod minimální hodnotu, která je stanovena na 30.000 Kč, pojištění zaniká a pojistníkovi je vyplaceno odkupné. I po převodu pojištění do splaceného stavu může pojistník nakupovat akumulační podílové jednotky a to za mimořádné pojistné.

Pojistné je možné sjednat jako jednorázové nebo běžně placené, jehož výši lze v průběhu pojištění měnit. Minimální výše jednorázového pojistného činí 50.000 Kč, u běžného pojistného záleží minimální výše na frekvenci placení, jak ukazuje tabulka.

Tabulka č. 4.1 – **Minimální výše běžného pojistného v závislosti na frekvenci placení**

Frekvence placení pojistného	Minimální výše pojistného (Kč)
Měsíční	500
Čtvrtletní	1.500
Pololetní	3.000
Roční	6.000

Zdroj: Specifikace pojistných podmínek Allianz

Pojistník také může vkládat do pojištění své volné prostředky mimo běžné pojistné prostřednictvím mimořádného pojistného, jehož minimální výše činí 3.000 Kč.

Běžné pojistné se v prvních dvou letech trvání pojištění použije k nákupu počátečních podílových jednotek. Po uplynutí této doby se běžné pojistné používá na nákup akumulačních podílových jednotek. K nákupu akumulačních jednotek se také vždy použije mimořádné a jednorázové pojistné. Nákup podílových jednotek se provádí podle alokačního poměru, který určil pojistník. Pojistník může provést i převod podílových jednotek mezi fondy, při kterém se uplatní prodejní cena platná v nejbližší oceňovací den.

Prodejní cena podílové jednotky, je cena, za kterou pojistník jednotku prodává a je určena jako podíl části hodnoty majetku fondu odpovídající příslušným podílovým jednotkám a celkového počtu daných jednotek fondu. Nákupní cena podílových jednotek odpovídá prodejní ceně zvýšené o 5 %.

Počet počátečních a akumulačních podílových jednotek vynásobených jejich prodejní cenou tvoří účet pojistníka. Z tohoto účtu se platí pojistné za sjednaná pojištění a poplatky za správu pojištění.

Pojistník může požádat o odkoupení části akumulačních jednotek ze svého účtu, je-li to dohodnuto v pojistné smlouvě. Minimální výše částečného odkupu je 30.000 Kč. Pojistník má také právo na vyplacení celkového odkupného pojistitelem, pokud se jedná o:

- pojištění za běžné pojistné, které bylo ke dni zániku pojištění zapláceno alespoň za 12 měsíců;
- pojištění za jednorázové pojistné s pojistnou dobou další než jeden rok;
- pojištění ve splaceném stavu.

Odkupné je splatné do tří měsíců od obdržení žádosti o výplatu odkupného pojistitelem.

Pojistitel připisuje pojistníkovi za každou platbu pojistného a každý měsíc trvání pojištění bonus ve formě podílových jednotek, které jsou dále investovány. Výše připsaných jednotek činí 0,3 % z platby pojistného a 30 Kč měsíčně ze správního poplatku. Bonus se vyplácí pojištěnému, pokud se dožije konce pojištění, nebo oprávněné osobě v případě smrti pojištěného.

Pojistitel účtuje pojistníkovi různé poplatky, které jsou určeny jak na úhradu počátečních nákladů tak i na správu pojištění. Jsou to zejména tyto druhy poplatků:

- poplatek na úhradu počátečních nákladů, který je určen na pokrytí nákladů spojených se získáním pojištění, vystavení pojistné smlouvy a zavedením do informačního systému. Tento poplatek se hradí k výročnímu dni pojištění snižováním počtu počátečních podílových jednotek na účtu pojistníka o dané

procento. Poplatek se hradí do 60 let věku pojištěného, nejméně po dobu pěti let od počátku pojištění;

- poplatek za správu fondů, který je stanoven n roční výši, o jeho poměrnou část se v každém oceňovacím dni snižuje cena všech podílových jednotek;
- poplatek za vedení účtu pojistníka;
- poplatek za druhý a další změnu alokačního poměru ročně;
- poplatek za druhý a další převod podílových jednotek ročně;
- poplatek při odkoupení akumulačních jednotek;
- poplatek za převod pojištění na pojištění ve splatném stavu, který se snižuje v závislosti na délce trvání pojištění a neplatí se v případě, když věk pojištěného ke dni převodu přesáhl 60 let nebo když uplynulo-li od počátku pojištění alespoň pět let;
- poplatek při zániku pojištění se snižuje v závislosti na délce trvání pojištění a neplatí se v případě, když věk pojištěného ke dni zániku přesáhl 60 let nebo když od počátku pojištění uplynulo alespoň pět let.

Poplatky kromě poplatku na úhradu počátečních nákladů a poplatku za správu fondů jsou hrazeny snížením počtu akumulačních podílových jednotek na účtu pojistníka a to v hodnotě odpovídající aktuální prodejní ceně akumulačních podílových jednotek. [15]

Výše poplatků

Poplatek za vedení účtu pojistníka	– běžně placená smlouva	60 Kč
	– jednorázově placená smlouva	50 Kč
	– smlouva ve splaceném stavu	50 Kč
Poplatek za správu fondů	1,5 % p. a. z hodnoty fondu	
Srážka počátečních nákladů	3,5 % z počtu počátečních jednotek ročně	
Převod do splaceného stavu	úhrada dosud nesplacených počátečních nákladů spojených se smlouvou	

Poplatek za druhou a další změnu alokačního poměru	
– u běžně placených smluv	60 Kč
– u jednorázově placených smluv	zdarma
Poplatek za druhou a další převod podílových jednotek	60 Kč
Poplatek za vyhotovení informace o stavu pojistné smlouvy	
– jednou ročně k výročnímu dni počátku pojištění	zdarma
– při dalším vyhotovení	60 Kč
Poplatek při zániku pojištění	minimálně 400 Kč
Manipulační poplatek za částečný odkup	400 Kč

[15]

4.1.2 Investiční podílové fondy

Účastníci investičního životního pojištění u Allianz pojišťovny, a. s. mají na výběr ze tří investičních podílových fondů založených 1. května 2002, do kterých mohou své finanční prostředky investovat. Fondy se odlišují investiční strategií, složením svého portfolia, výnosností a rizikovostí.

Allianz akciový fond je výhradně akciový fond s možností vysokého zhodnocení při podstoupení vyššího rizika. Fond je regionálně zaměřen na Evropu, takže jeho portfolio je 100% složeno z akcií evropských firem. Výkonnost fondu závisí na výkonnosti evropského kapitálového trhu a také na změně devizového kurzu domácí měny vůči euru, protože investiční měnou u akciového fondu je právě euro. Výkonnost akciového fondu za poslední rok k 28. únoru 2005 byla 2,22 %.

Allianz smíšený fond je fond fondů, který investuje do nákupů podílů jiných Allianz fondů s možností vyššího zhodnocení při podstoupení nižšího rizika. Regionální zaměření fondu je celý svět, protože jeho portfolio je složeno z 15 % z evropských akciových fondů, z 50 % z evropských důchodových fondů a z 35 % z mezinárodních důchodových fondů. Fond investuje do aktiv s pevným úrokem do doby splatnosti a do akcií, takže na výkonnost zčásti ovlivňuje výkonnosti kapitálového trhu a změna devizového kurzu české

koruny vůči euru, které je investiční měnou fondu. Výkonnost Allianz smíšeného fondu za poslední rok k 28. únoru 2005 činila – 3 %.

Allianz dluhopisový fond je založen na bezpečném investování do státních dluhopisů, což představuje nižší riziko, ale také nižší výnosy investovaných prostředků. Fond je zaměřen na Českou republiku, jeho portfolio tvoří minimálně z 95 % dluhopisy, hypoteční zástavní listy, bankovní depozita a státní pokladniční poukázky a maximálně z 5 % peněžní hotovost. Dluhopisový fond investuje do aktiv s pevnou úrokovou sazbou do doby splatnosti, jeho hodnota je citlivá na tržní změny úrokových sazeb ale ne na vývoji devizového kurzu domácí měny, protože investiční měnou je česká koruna. Výkonnosti dluhopisového fondu k 28. únoru 2005 za poslední rok byla 3.68 %. [15]

4.1.3 Rentinvest (1ID, 1IDJ)

Rentinvest je investiční důchodové pojištění bez oceňování zdravotního stavu s možností dalšího připojištění. Jedná se o daňově uznatelné důchodové pojištění s možností čerpání příspěvku i od zaměstnavatele a vložení mimořádného pojistného pojistníkem. Navíc vzniká nárok na bonus pojištěnému v případě dožití se konce pojištění nebo oprávněné osobě v případě smrti pojištěného.

Vstupní věk pojištěného je 18 – 55 let, pojištění končí v 60. – 65. roce věku pojištěného. Pojistná částka pro případ smrti odpovídá celkovému zaplacenému pojistnému na investičním důchodovém pojištění. U tohoto produktu není možný částečný odkup akumulačních jednotek pojistitelem.

Připojištěními, která lze sjednat k důchodovému investičnímu pojištění Rentinvest, jsou:

- připojištění zproštění od placení pojistného, kde je podmínkou, aby pojistník byl zároveň pojištěným a k invaliditě došlo následkem úrazu;
- úrazové připojištění typu B, které v sobě zahrnuje pojištění smrti následkem úrazu, trvalých následků úrazu, denního odškodného pobytu v nemocnici následkem

úrazu, bolestného za vybrané úrazy, ročního důchodu z důvodu přiznání plné invalidity v důsledku úrazu;

- úrazové připojištění typu C, které obsahuje pojištění smrti následkem úrazu, trvalých následků úrazu, denního odškodného pobytu v nemocnici v důsledku úrazu ročního důchodu z důvodu přiznání plné invalidity v důsledku úrazu. [15]

4.1.3 Studentinvest (1IS, 1ISJ)

Studentinvest je investiční životní pojištění pro případ smrti nebo dožití bez oceňování zdravotního stavu, možností vkladu mimořádného pojistného a čerpání bonusu pojištěným při dožití se konce pojištění nebo oprávněnou osobou v případě smrti pojištěného. Tento produkt je ideální pro případ, kdy rodiče chtějí zabezpečit své děti.

Vstupní věk pojištěného je 0 – 25 let, konec pojištění je sjednáván ve věku 25 – 30 let pojištěného. Pojistná částka pro případ smrti odpovídá celkovému zaplacenému pojistnému na investiční životní pojištění sníženému o hodnotu odkoupených akumulačních podílových jednotek a o pojistné za připojištění, které se hradilo z hodnoty fondu.

K produktu Studentinvest je možné sjednat následující druhy připojištění:

- úrazové připojištění, které zahrnuje pojištění smrti následkem úrazu, trvalých následků úrazu, denního odškodného při pobytu v nemocnici následkem úrazu, ročního důchodu z důvodu přiznání plné invalidity nebo těžkého postižení v důsledku úrazu, bolestného za vybrané úrazy;
- cestovní pojištění;
- připojištění zproštění od placení pojistného z důvodu plné invalidity pojištěného nebo těžkého zdravotního postižení dítěte následkem úrazu;
- připojištění zproštění od placení pojistného z důvodu plné invalidity následkem úrazu nebo z důvodu smrti pojistníka následkem úrazu. [15]

4.1.4 Globalinvest (IG1, IG1J)

Globalinvest je investiční životní pojištění pro případ smrti nebo dožití s možností částečného odkupu. Jedná se o produkt, u kterého lze využít daňové zvýhodnění s možností čerpání příspěvku i od zaměstnavatele a vložení mimořádného pojistného pojistníkem. Navíc vzniká právo na bonus pojištěnému v případě dožití se konce pojištění nebo oprávněné osobě v případě smrti pojištěného. Pokud má pojistník zájem, může si ve smlouvě sjednat dynamiku pojištění, což je úprava pojistného a pojistných částek tak, aby zůstala zachována reálná hodnota pojištění zachována. Dynamika se vztahuje i na připojištění a její procento, o které se zvyšuje pojistné a sjednané pojistné částky, stanovuje pojistitel s přihlédnutím k vývoji indexu kupní síly.

Vstupní věk pojištěného je u produktu Globalinvest 18 – 75 let a pojištění končí nejdéle ve věku 85 let a minimální pojistná doba je pět let. Pojistná částka pro případ smrti odpovídá celkovému zaplacenému pojistnému na investiční životní pojištění sníženému o hodnotu odkoupených akumulacích podílových jednotek a o pojistné za připojištění, které se hradilo z hodnoty fondu.

K hlavnímu pojištění lze dále sjednat:

- připojištění pro případ smrti (s odloženou výplatou n konci pojistné doby),
- připojištění pro případ plné invalidity,
- připojištění pro případ smrti,
- připojištění pro případ závažných onemocnění nebo smrti,
- připojištění pro případ pracovní neschopnosti,
- připojištění pro případ pobytu v nemocnici,
- připojištění zproštění odplacení pojistného,
- úrazové připojištění typu A zahrnující pojištění smrti následkem úrazu, trvalých následků úrazu, denního odškodného při pobytu v nemocnici v důsledku úrazu, denního odškodného za průměrnou dobu léčení následku úrazu, ročního důchodu z důvodu přiznání plné invalidity v důsledku úrazu;

- úrazové připojištění typu B, které v sobě zahrnuje pojištění smrti následkem úrazu, trvalých následků úrazu, denního odškodného pobytu v nemocnici následkem úrazu, bolestného za vybrané úrazy, ročního důchodu z důvodu přiznání plné invalidity v důsledku úrazu;
- úrazové připojištění typu C, které obsahuje pojištění smrti následkem úrazu, trvalých následků úrazu, denního odškodného pobytu v nemocnici v důsledku úrazu ročního důchodu z důvodu přiznání plné invalidity v důsledku úrazu. [15]

4.2 Generali Pojišťovna, a. s.

Generali Pojišťovna, a. s. má investiční životní pojištění ve své nabídce od roku 2001, a to jako investiční životní pojištění za běžně placené pojistné – Z65 nebo za jednorázové pojistné – Z65J

4.2.1 Charakteristika investičního životního pojištění

Investiční životní pojištění je pojištění pro případ smrti nebo dožití s možností sjednání dalších doplňkových pojištění, částečného odkupu, uplatnění daňového zvýhodnění a vkladu mimořádného pojistného.

Vstupní věk pojištěného je 15 – 70 let, pojištění končí nejdéle ve věku 75 let, s výjimkou investičního životního pojištění jednorázové pojistné pro seniory od 71 let s pojistnou částkou pro případ úmrtí 2.000 Kč, kde maximální vstupní věk je 80 let a maximální věk při uplynutí je 90 let. Minimální pojistná doba je u investičního životního pojištění 5 let.

Pojistnou událostí v investičním životním pojištění je smrt pojištěného v průběhu pojistné doby nebo jeho dožití se konce pojištění. V případě dožití se konce pojištění vyplátí pojistitel aktuální hodnotu podílového účtu pojištěnému, který může místo jednorázového plnění zvolit pojistné plnění ve formě doživotního důchodu. V případě smrti pojištěného vyplátí pojistitel pojistnou částku sjednanou ve smlouvě a aktuální hodnotu podílového

účtu oprávněné osobě. Minimální pojistná částka pro případ smrti je 50 000 Kč, kromě zvláštní varianty, kde pojistná částka je 2 000 Kč.

Na žádost pojistníka (především z důvodu neschopnosti platit pojistné) může být pojištění převedeno na pojištění v redukováném stavu v případě, že pojistné bylo zaplaceno alespoň za dobu dvou let a aktuální odkupní hodnota přesahuje stanovené minimum. Po převedení do redukováného stavu se počáteční podílové jednotky na jednotky akumulací. Po dobu trvání pojištění v redukováném stavu se nadále strhává rizikové pojistné a poplatky. Pojištění v redukováném stavu nelze převést do stavu původního a nelze na něj platit mimořádné pojistné. Na žádost pojistníka může být pojištění převedeno na pojištění s přerušením placení běžného pojistného, pokud byla vytvořena odkupní hodnota. Podílový účet je i v tomto případě snižován o rizikové pojistné a poplatky, přerušení placení pojistného je možné maximálně třikrát v průběhu pojistné doby nejdéle na jeden rok.

Pojistné se sjednává jako jednorázové nebo jako běžně placené, jehož výši lze v průběhu pojištění měnit. Minimální výše jednorázového pojistného je stanovena na 10.000 Kč, u běžného pojistného záleží minimální výše na frekvenci placení, jak ukazuje tabulka.

Tabulka č. 4.2 – **Minimální výše běžného pojistného v závislosti na frekvenci placení**

Frekvence placení pojistného	Minimální výše pojistného (Kč)
Měsíční	300
Čtvrtletní	900
Pololetní	1.800
Roční	3.600

Zdroj: Sazebník investičního životního pojištění

Pojistník může do pojištění vkládat své volné prostředky mimo běžné pojistné prostřednictvím mimořádného pojistného, jehož minimální výše činí 1.000 Kč.

Za jednorázové a za běžné pojistné se v prvních dvou letech trvání pojištění nakupují počáteční podílové jednotky. Po uplynutí této doby se běžné pojistné používá na nákup akumulacích podílových jednotek. K nákupu akumulacích jednotek se také vždy

používá mimořádné pojistné. Nákup podílových jednotek se provádí podle alokačního poměru, který určil pojistník. Ten může provést i převod podílových jednotek mezi fondy, při kterém se uplatní prodejní cena platná v nejbližší oceňovací den.

U smluv s běžným pojistným může pojistník v zájmu zachování hodnoty pojištění každoročně zvýšit pojistné a pojistnou částku. Aktualizace se provádí v případě, že index spotřebitelských cen vzrostl od posledního měření nejméně o 4 %.

Nákupní cena podílových jednotek je rovna podílu hodnoty fondu a počtu podílových jednotek vázaných k danému fondu a používá se vždy, když pojistitel nakupuje podílové jednotky od klienta. Prodejní cena podílových jednotek odpovídá prodejní ceně zvýšené o 5 %, v případě mimořádného pojistného o 3 % do 100.000 Kč a o 2 % nad 100.000. U jednorázového pojistného odpovídá prodejní cena ceně nákupní. K evidenci podílových jednotek pojistníka slouží jeho podílový účet založený pojistitelem, ze kterého je strháváno rizikové pojistné a poplatky za správu pojištění.

Po uplynutí druhého pojistného období pojištění může pojistník kdykoliv požádat o snížení a kdykoliv o zvýšení pojistného. Pojistník může také změnit délku pojistné doby, přičemž při prodloužení je omezení pouze v maximálním vstupním věku pojištěného. Zkrácení pojistné doby u smluv s běžně placeným pojistným je možné na minimální délku 20 let, u jednorázově hrazené smlouvy na délku 10 let.

Pojistník může požádat o odkoupení části akumulačních jednotek za běžné pojistné po dvou letech trvání pojištění a kdykoliv o odkoupení části akumulačních jednotek za pojistné mimořádné a podílových jednotek za jednorázové pojistné. Minimální výše částečného odkupu musí dosáhnout minima stanoveného pojistitelem. Pojistník má také nárok na celkové odkupné, pokud byla vytvořena odkupní hodnota, která se u počátečních jednotek stanoví jako procentní podíl z jejich hodnoty a u akumulačních jednotek odpovídá jejich aktuální hodnotě.

Pojistitel účtuje pojistníkovi různé poplatky, které jsou určeny jak na úhradu počátečních nákladů tak i na správu pojištění. Jsou to tyto druhy poplatků:

- poplatek na úhradu počátečních nákladů, který je určen na pokrytí nákladů spojených se získáním pojištění. Tento poplatek se hradí k výročnímu dni pojištění snižováním počtu počátečních podílových jednotek na účtu pojistníka o dané procento. Poplatek se hradí do konce pojištění, maximálně po dobu 30 let u pojištění za běžné pojistné a maximálně po dobu 10 let u pojištění za jednorázové pojistné;
- pojistný poplatek při uzavření smlouvy s lékařskou prohlídkou;
- poplatek za správu fondů, který je stanoven na roční výši, o jeho poměrnou část se v každém oceňovacím dni snižuje cena všech podílových jednotek;
- správní náklady za daný měsíc, které se u jednorázově hrazené smlouvy hradí od počátku pojištění u běžně placené smlouvy od třetího roku pojištění a nevyúčtované náklady za první dva roky se úměrně odečtou ve třetím a čtvrtém roce pojištění;
- poplatek za druhý a další výpis z účtu ročně;
- poplatek za třetí a další převod podílových jednotek ročně;
- poplatek při částečném odkupu podílových jednotek. [16]

Výše poplatků

Správní náklady za daný měsíc	– běžně placená smlouva	30 Kč
	– jednorázově placená smlouva	20 Kč

Poplatek za správu fondů 1,6 % p. a. z hodnoty fondu

Srážka počátečních nákladů

– běžně placená smlouva	7 % z počtu počátečních jednotek ročně
– jednorázově placená smlouva	1 % z počtu počátečních jednotek ročně

Poplatek za třetí a další převod podílových jednotek 0,25 % hodnoty přemístěných jednotek, minimálně 50 Kč a maximálně 500 Kč

Poplatek za vyhotovení informace o stavu pojistné smlouvy

- jednou ročně k výročnímu dni počátku pojištění zdarma
- při dalším vyhotovení 20 Kč

Pojistný poplatek 400 Kč

K investičnímu životnímu pojištění má pojistník možnost sjednat také připojištění, ke krytí dalších rizik nezahrnutých v hlavním pojištění. Těmito připojištěními jsou:

- doplňkové životní pojištění zahrnující doplňkové pojištění invalidity a doplňkové pojištění závažných onemocnění,
- doplňkové úrazové pojištění obsahující pojištění trvalých následků úrazu, pojištění plné invalidity způsobené úrazem, denní odškodné za dobu nezbytného léčení a pojištění pro případ smrti způsobené úrazem,
- doplňkové nemocenské pojištění, které obsahuje pojištění denní dávky při pobytu v nemocnici a denní dávky při pracovní neschopnosti. [16]

4.2.2 Podílové investiční fondy

Generali Pojišťovna a. s. nabízí možnost výběru ze čtyř investičních fondů a dvou již nadefinovaných investičních strategií. Všechny fondy byly založeny 20. dubna 2001, jsou vedeny v domácí měně a správcem jejich finančního majetku je Generali Pojišťovna a. s.

Peněžní fond Generali investuje hlavně na tuzemském peněžním trhu do bezpečných a likvidních nástrojů. Portfolio fondu se skládá z 10 % z dluhopisů a z 90 % z hotovosti, termínovaných vkladů u bank a státních pokladničních poukázek, proto je tento fond vhodný pro velmi konzervativní klienty, kteří volí jistotu zhodnocování svých finančních prostředků, které je však poměrně nízké. Na druhé straně je ale také nízké podstupované riziko proměnlivosti výnosů. Zhodnocení prostředků fondu za poslední rok bylo 1,34 %.

Dluhopisový fond Generali investuje do euroobligací denominovaných v domácí měně, které tvoří 35 % portfolia, tuzemských dluhopisů tvořících 41 %, termínovaných vkladů,

hotovosti a státních pokladničních poukázek, které tvoří zbývajících 24 % portfolia. Riziko proměnlivosti výnosů je o nižší střední a zhodnocení prostředků je vyšší než u Peněžního fondu Generali, za poslední rok činilo zhodnocení 4.86 %.

Smíšený fond Generali je tvořen ze 43,5 % akciemi, ze 32 % dluhopisy a zbytek tvoří termínované vklady, státní pokladniční poukázky a hotovost. Nelze zde vyloučit kolísavost cen cenných papírů, proto je předpokládané riziko proměnlivosti výnosů charakterizovat jako vyšší střední a možné zhodnocení jako vyšší. Proto je tento fond vhodný pro dlouhodobé zhodnocení prostředků. To bylo za poslední rok 8,59 %.

Akciový fond Generali je vhodný pro agresivní investory, kteří očekávají nadprůměrné zhodnocení vložených prostředků a nebojí se rizika. Předpokládané riziko proměnlivosti výnosů je díky tomu, že se portfolio skládá z 61 % z akcií, z 15 % z dluhopisů a pouze z 24 % z termínovaných vkladů, státních pokladničních poukázek a hotovosti, značně vysoké. Zhodnocení prostředků činilo za poslední rok 13,65 %. [16]

Dále si pojistník může vybrat již nadefinovanou konzervativní strategii alokace pojistného, která slibuje nižší výnos při podstoupení nízké míry rizika. Pojistné se alokuje z 15% do peněžního fondu, ze 40 % do dluhopisového fondu, z 30 % do fondu smíšeného a z 15 % do akciového fondu.

Druhou již nadefinovanou strategií je růstová strategie, která je opak strategie konzervativní. Klienti volící tuto strategii dávají přednost vyššímu výnosu při zvýšeném riziku. Pojistné je proto alokováno z 5 % do peněžního fondu, z 15 % do dluhopisového fondu, z 30 % do smíšeného fondu a z 50 % do fondu akciového. [16]

4.3 Produkty dalších pojišťoven

Kromě pojišťoven Allianz a Generali provozují investiční životní pojištění i další pojišťovny, které také nabízejí zajímavé produkty a výběr z velkého počtu různých investičních fondů. V jejich nabídce najdeme jak klasické investiční životní pojištění, tak

investiční životní pojištění s garantovaným výnosem, nadefinovanou investiční strategií nebo zaměřené na zajištění potřeb ve stáří či na pojistnou ochranu dětí.

Pojišťovna ING Nationale-Nederlanden nabízí tři produkty investičního životního pojištění – Životní pojištění Investor Plus, Investiční životní pojištění a Životní pojištění Investice a dva produkty zajišťující pojistnou ochranu dětí, kterými jsou Investiční pojištění Junior Plus a Investiční pojištění Junior Top. Klienti si mohou vybrat ze šesti fondů, do kterých mohou alokovat pojistné. Pojišťovnou, která ještě nabízí pojistnou ochranu dětí v rámci investičního životního pojištění je AVIVA se svým produktem Talisman. Dále poskytuje produkty Osobní životní plán, Spořicí životní plán a produkt Aviva Benefit. Účastníci investičního pojištění mají na výběr ze šesti programů investování takovou skladbu, která jim vyhovuje. Pojišťovna CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS nabízí Investiční životní pojištění, Investiční životní pojištění s garantovaným výnosem (2,4 %) a Komfortní investiční životní pojištění s nadefinovanou konzervativní investiční strategií. Klientům je k dispozici šest investičních fondů. Pojišťovna České Spořitelny nabízí Investiční životní pojištění FLEXI INVEST s dynamickým nebo stabilním investičním programem, Kooperativa má v nabídce produktů Investiční životní pojištění PERSPEKTIVA se třemi fondy a pojišťovna UNIQUA má Investiční životní pojištění FINANCE LIFE se třemi investičními programy. Česká pojišťovna také nabízí klasické Investiční životní pojištění s možností investování do tří investičních fondů. V letošním roce, by na trh investičního životního pojištění vstoupit ještě pojišťovna Wüstenrot, takže celkový počet pojišťoven poskytujících tento druh pojištění se zvýší na deset.

5. Srovnání vybraných produktů

Vzhledem k tomu, že produkty investičního pojištění se u jednotlivých pojišťoven od sebe odlišují a nabídka investičních fondů není stejná, nedá se jednoznačně říci, který produkt je nejvýhodnější. Záleží na preferencích klienta, který produkt si vybere. Protože mezi produkty určené na ochranu dospělých a dětí jsou značné rozdíly a porovnávat je nemá význam vzhledem k jejich odlišnému zaměření, rozhodla jsem se pro srovnání vybrat produkty Globalinvest od pojišťovny Allianz, Investiční životní pojištění od Generali a Životní pojištění Investor Plus od ING Nationale-Nederlanden.

Všechny tři produkty v sobě zahrnují pojistnou ochranu pro případ smrti nebo pro případ dožití a neobsahují dětskou pojistku. Pojistné plnění pro případ smrti u produktů Investor Plus a Investiční životní pojištění Generali, je rovno pojistné částce navýšené o hodnotu fondu. V případě Globalinvestu dostane oprávněná osoba vyšší z obou částek zvýšenou o připsaný bonus. U všech produktů lze sjednat kromě hlavního pojištění i další připojištění. Jejich pojistná doba se pak shoduje s pojistnou dobou hlavního pojištění.

Druhy připojištění u jednotlivých produktů

- Životní pojištění Investor Plus
 - pro případ zproštění od placení pojistného
 - pro případ smrti nebo závažných onemocnění
 - pro případ smrti následkem úrazu
 - pro případ smrti následkem úrazu a trvalých následků úrazu
 - pro případ plného invalidního důchodu
 - pro případ úrazu a trvalých následků úrazu dítěte
 - pro případ hospitalizace (následkem úrazu)
 - pro případ pracovní neschopnosti následkem úrazu [17]
- Globalinvest
 - připojištění pro případ smrti (s odloženou výplatou n konci pojistné doby),

- připojištění pro případ plné invalidity
 - připojištění pro případ smrti
 - připojištění pro případ závažných onemocnění nebo smrti
 - připojištění pro případ pracovní neschopnosti
 - připojištění pro případ pobytu v nemocnici
 - připojištění zproštění odplacení pojistného
 - úrazové připojištění typu A, B nebo C [15]
- Investiční životní pojištění Generali
 - doplňkové životní pojištění
 - doplňkové úrazové pojištění
 - doplňkové nemocenské pojištění [16]

Stejně jako se liší u jednotlivých produktů druhy možných připojištění, nejsou ani minimální a maximální vstupní věk do pojištění ani minimální a maximální doba trvání pojištění u srovnávaných produktů stejné, jak ukazuje následující tabulka zobrazující jednotlivé údaje.

Tabulka č. 5. 1 – **Srovnání vstupního věku a pojistné doby u produktů investičního životního pojištění**

Ukazatel	Produkt		
	Investor Plus	Globalinvest	Investiční živ. poj. Generali
Minimální vstupní věk	15 let	18 let	15 let
Maximální vstupní věk	x let	75 let	70 let
Minimální poj. doba	x let	73 let	60 let
Maximální poj. doba	5 let	5 let	5 let

Zdroj: Informační materiály pojišťoven

Důležitým faktorem při volbě produktu může být i minimální a maximální pojistná částka pro případ smrti. Tarify se liší podle zaplaceného pojistného a vstupního věku. Předpokládáme-li, že pojištěným je 30letý muž, který platí pojistné ve výši 1.000 Kč

měsíčně, činí minimální pojistná částka u Investičního životního pojištění 2.000 Kč, maximální hranice je 600.000 Kč, u Investoru Plus jsou tyto limity stanoveny na 30.000 Kč a 1.000.000 Kč a u produktu Globalinvest nejsou limity určeny. [10]

Pojišťovny na úhradu svých nákladů účtují účastníkům pojištění různé poplatky. Počáteční poplatky se u všech tří srovnávaných produktů hradí formou snižování počtu počátečních jednotek. U produktu Investor Plus se počáteční podílové jednotky nakupují pouze první rok trvání pojištění, u zbývajících dvou první dva roky. Protože pojišťovny mají různé druhy poplatků, nedají se dobře porovnat. Všechny nabízejí jeden převod podílových jednotek v roce zdarma a jednu změnu alokačního poměru zdarma navíc pojišťovny ING Nationale-Nederlanden a Generali mají stanoveno, že všechny změny alokačního poměru jsou také v současnosti bezplatné. [8]

Pojistné lze u všech tří produktů sjednat jako běžně placené v měsíčních až ročních intervalech a u produktů Globalinvest a Investiční životní pojištění Generali lze složit i jednorázové pojistné na počátku pojištění. Navíc si u všech produktů lze při dodržení zákonných podmínek využít daňový odpočet zaplaceného pojistného do výše 12 000 Kč.

Důležitým kritériem pro srovnání je počet a druh investičních fondů, do kterých může účastník alokovat své pojistné. Největší výběr poskytuje produkt Investor Plus od ING Nationale-Nederlanden, u kterého je k dispozici šest fondů – Fond obligací, Smíšený fond, Fond cizích měn, Fond flexibilních investic, Fond světových akcií a Český Click fond. Investiční životní pojištění Generali nabízí čtyři fondy – Peněžní fond Generali, Dluhopisový fond Generali, Smíšený fond Generali a Akciový fond Generali, a dvě nadefinované investiční strategie. Globalinvest od Allianz tři fondy – Allianz dluhopisový fond, Allianz smíšený fond a Allianz akciový fond. V případě Akciového fondu Generali, jde ale v podstatě o smíšený fond s převahou akcií. Důležitým faktorem je kromě počtu fondů, také jejich výkonnost. [9]

Údaje v tabulce zobrazují výkonnost investičních fondů, do kterých mohou účastníci na vybraných produktech investičního pojištění alokovat pojistné.

Tabulka č. 5.2 – **Výkonnost jednotlivých investičních fondů za poslední rok k 31. lednu 2005**

Pojišťovna	Druh fondu	Výkonnost
Generali	Peněžní	1,34 %
	Dluhopisový	6,09 %
	Smíšený	11,53 %
	Akciový	19,20 %
Allianz	Dluhopisový	3,36 %
	Smíšený	- 4,74 %
	Akciový	- 4,69 %
ING Nationale- Nederlanden	Fond obligací	4,7 %
	Smíšený	15,8 %
	Cizích měn	- 10,8 %
	Flexibilních investic	- 0,2 %
	Český click fond	- 1,1 %
	Fond světových akcií	- 9,8 %

Zdroj: Internetové stránky pojišťoven

Z tabulky vyplývá, že nejlépe si za poslední rok vedl Akciový fond Generali, naopak nejhorší výkonnost měl Fond cizích měn pojišťovny Nationale-Nederlanden. Také fondy pojišťovny Allianz si nevedly nejlépe, když dva ze tří měly výkonnost zápornou.

Vzhledem k rozdílné výkonnosti investičních fondů je nutné, aby si pojistník dobře rozmyslel, kam bude investovat své prostředky. Při rozhodování si musí nejprve určit svou investiční strategii. Musí si uvědomit, zda chce podstoupit vyšší riziko při vidině většího zisku nebo zda raději zvolí strategii konzervativní. Při volbě investiční strategie musí brát ohled i na to, na jakou dobu má uzavřenu pojistnou smlouvu. Při kratší pojistné době by měl pojistník investovat do fondů, které mají stabilní výkonnost a nedochází u nich k velkým výkyvům. Při pojištění na delší dobu, může pojistník investovat do fondů s rizikovějším portfoliem, u kterých je ale předpoklad vyššího zhodnocení prostředků. V takovém případě se pojistník nesmí bát vybrat si i takový fond, který má momentálně

výkonnost zápornou, ale v delším časovém horizontu se dá předpokládat, že přinese vyšší zhodnocení, než jaké by přineslo klasické kapitálové pojištění. To se týká především akciových fondů, které jsou velmi závislé na vývoji kapitálového trhu. Výkonnost za poslední rok, je tedy pouze jakýmsi počátečním vodítkem ve výběru fondu, pojistník by měl vycházet především z vývoje výkonnosti fondu od jeho založení.

Z dat porovnávaných u jednotlivých produktů se nedá přesně určit, který produkt je pro klienta ten nejvhodnější. Pokud bychom brali ohled jen na výkonnost investičních fondů, jako na nejdůležitější faktor, jeví se jako nejvýhodnější Investiční životní pojištění Generali, protože všechny fondy této pojišťovny dosahují ve srovnání s fondy ostatních pojišťoven velmi dobrých výsledků. U dalších srovnávaných kritérií se nedá říci, který produkt v nich obstál nejlépe, protože zde už záleží na preferencích jednotlivých zájemců a na tom, jaké mají požadavky na investiční životní pojištění týkající se připojištění, pojistné doby nebo pojistné částky, kde se odlišuje jen vypláceným bonusem produkt Globalinvest.

6. Modelový příklad

6.1 Modelový příklad

V modelovém případě se 49letý muž rozhodl uzavřít investiční životní pojištění Globalinvest u pojišťovny Allianz. Pojistnou dobu určil na 16 let tak, aby pojištění končilo v jeho 65 letech věku, tedy v době, kdy je předpoklad jeho odchodu do důchodu. Vzhledem k tomu, že klientovi už nejde o zabezpečení pozůstalých v případě jeho smrti, dohodl si, že v případě jeho smrti bude oprávněné osobě vyplacena vyšší z částek – buď zaplacené pojistné nebo hodnota fondu včetně bonusu. Kromě hlavního investičního pojištění pro případ smrti nebo dožití, si klient sjednal i připojištění pro případ závažných onemocnění nebo smrti, úrazové připojištění typu B, připojištění pobytu v nemocnici a připojištění zproštění od placení pojistného. Pojistné klient bude platit v měsíčních intervalech.

Vstupní věk:	49 let
Lhůta placení:	měsíční
Pojistná doba u hlavního pojištění i všech připojištění:	16 let

1. Investiční pojištění pro případ smrti nebo dožití (tarif: IG1-M)

Měsíční pojistné:	500 Kč

2. Připojištění pro případ závažných onemocnění nebo smrti (tarif: S1)

Pojistná částka:	150.000 Kč
Měsíční pojistné:	276 Kč

3. Úrazové připojištění typu B (tarif: UB2)

Smrt následkem úrazu – pojistná částka:	100.000 Kč
Trvalé následky úrazu s progresivním plněním – pojistná částka:	100.000 Kč
Denní odškodné při pobytu v nemocnici ve výši:	100 Kč
Bolestné za vyjmenované úrazy dle zvláštních podmínek sjednaný násobek:	1
Roční důchod z důvodu přiznání plné invalidity v důsledku úrazu:	18.000 Kč
Měsíční pojistné:	120 Kč

4. Připojištění pobytu v nemocnici (tarif: N1)

Denní odškodné při pobytu v nemocnici: 200 Kč

Měsíční pojistné: 81 Kč

5. Připojištění zproštění od placení pojistného (tarif: ZP1)

Měsíční pojistné: 49 Kč

Měsíční pojistné za připojištění: 526 Kč

Koeficient slevy za lhůtu placení: 1

Celkové lhůtní pojistné za připojištění: 526 Kč

Celkové lhůtní pojistné: 1.026 Kč

Tabulka č. 6.1 – Modelace vývoje pojištění v Kč

Rok	Hodnota fondu	Bonus - invest	Plnění při úmrtí	Odkupné	Zaplacené poplatky	Pojistné celkem	Pojistné řádné	Pojistné mimořádné
1	5.653	263	6.000	0	726	6.000	6.000	0
2	11.389	535	12.000	5.131	1.457	12.000	12.000	0
3	15.131	817	18.000	10.485	2.196	18.000	18.000	0
4	20.577	1.108	24.000	16.168	2.940	24.000	24.000	0
5	26.295	1.410	30.000	21.987	3.688	30.000	30.000	0
6	32.300	1.722	36.000	28.108	4.436	36.000	36.000	0
7	38.613	2.045	42.000	34.547	5.180	42.000	42.000	0
8	45.255	2.379	48.000	41.329	5.913	48.000	48.000	0
9	52.244	2.726	54.970	48.471	6.634	54.000	54.000	0
10	59.588	3.084	62.672	55.983	7.354	60.000	60.000	0
11	67.304	3.455	70.759	63.881	8.074	66.000	66.000	0
12	75.410	3.838	79.248	72.186	8.794	72.000	72.000	0
13	83.927	4.236	88.162	80.920	9.514	78.000	78.000	0
14	92.875	4.647	97.521	90.103	10.234	84.000	84.000	0
15	102.276	5.027	107.348	99.758	10.954	90.000	90.000	0
16	112.155	5.513	117.667	109.912	11.674	96.000	96.000	0

Zdroj: Nabídka pojištění Globalinvest

Zaplacené poplatky zahrnují rizikové pojistné a poplatky za vedení účtu.

V modelaci vývoje pojištění se počítá se zhodnocením 5,15 % ročně, což odpovídá alokaci pojistného z 20 % do dluhopisového fondu, ze 30 % do smíšeného fondu a z 50 % do fondu akciového. [18]

6.2 Posouzení investičního životního pojištění z pohledu klienta

Největší výhoda investičního životního pojištění spočívá v tom, že pojistník sám rozhoduje o umístění svých prostředků. Proto je tento druh životního pojištění vhodný pro ty klienty, kteří mají nějaký přehled o kapitálových trzích a jejich možném vývoji do budoucna a nebojí se podstoupit investiční riziko. Je důležité, aby si klient uvědomil, že cílem investování je dosažení co nejvyššího zhodnocení při podstoupení rozumné míry rizika. Dosažené zhodnocení by mělo být vyšší, než je zhodnocení u kapitálového pojištění. Protože v současné době dosahuje roční zhodnocení prostředků v kapitálovém pojištění včetně technické úrokové míry u většiny pojišťoven výše okolo 5 %, měl by pojistník zvolit takovou investiční strategii, aby dosáhl alespoň takového výsledku. Jak ukazuje modelový příklad, kde předpokládané zhodnocení dosahuje pouze 5,15 % ročně, přestože polovina prostředků určených k investování byla vložena do akciového fondu, není překročení této hranice nijak výrazné. Zde konečnou hodnotu fondu zvyšuje bonus vyplácený na konci pojištění. Protože ale roční zhodnocení v modelovém příkladě není zaručeno, může jeho výše v průběhu pojištění růst i klesat. Důležité také je, aby si klient uvědomil možnost propadů hodnot fondů, do kterých investoval a nerušil své pojištění, pokud k nim dojde. Pokud své pojištění v takovém případě zruší, musí počítat s tím, že na svém rozhodnutí v každém případě prodělá. Pokud v pojištění vytrvá, je velká šance, že dojde k opětovnému vzestupu a on o své vložené prostředky nepřijde.

Kromě možnosti samostatného rozhodování, je pro mnoho klientů důležitá také průhlednost pojištění, kdy díky pravidelným výpisům z podílových účtů přesně vědí, jaká část pojistného je používána na krytí rizik a jaká na investování. Proto je investiční životní pojištění vhodné i pro ty, kteří chtějí mít dobrý přehled o svých penězích.

V ostatních hlediscích, jako je možnost připojištění, vstupní věk, délka pojistné doby nebo možnost vkladů mimořádného pojistného, se investiční životní pojištění příliš neliší od běžného kapitálového pojištění. Z toho vyplývá, že investiční životní pojištění je vhodné pro klienty, kteří se chtějí aktivně podílet na svém pojištění a u kterých aktivita nekončí zaplacením pojistného. Pro ostatní je vhodnější využít kapitálové pojištění.

7. Závěr

Životní pojištění na našem trhu v posledních letech zaznamenává výrazný vzestup. Lidé si stále více uvědomují nutnost podílet se na zajištění svých potřeb na dobu, kdy jejich příjmy nebudou dosahovat takové výše jako dnes, k čemuž je motivuje i státní podpora v podobě daňových úlev. Nejdynamičtěji rozvíjejícím se druhem životního pojištění vůbec je investiční životní pojištění o čemž svědčí i fakt, že od roku 1997, kdy produkty investičního pojištění začaly nabízet dvě pojišťovny, se jejich počet rozrostl na devět a dá se předpokládat, že další pojišťovny do své nabídky investiční životní pojištění ještě zařadí.

Přes nedůvěru, kterou klienti pojišťoven zpočátku vůči investičnímu životnímu pojištění měli, si získává v poslední době stále větší oblibu. Je využíváno především jako nástroj zabezpečení potřeb ve stáří, protože vložení prostředků do investičního životního pojištění je v současnosti výhodnější než jejich umístění do banky. Přesto, že tato forma investice není tak výhodná jako některé další nástroje kapitálového trhu, díky daňovému zvýhodnění a poskytované pojistné ochraně se dá předpokládat jeho další rozvoj.

Protože jsou produkty investičního životního pojištění složité svou konstrukcí, je třeba, aby pojišťovací poradci dokonale znali nabízené produkty a uměli klientům vysvětlit jejich klady i rizika. Díky široké nabídce si mohou zájemci o tento druh pojištění vybrat přesně ten produkt, který bude nejvíce splňovat jejich požadavky. Při výběru by měl klient brát v úvahu počet a výkonnost jednotlivých fondů, které daná pojišťovna nabízí, dále by měl svou pozornost zaměřit na výši plnění v případě smrti, možnost připojištění a výši poplatků. Zájemci by měli navštívit větší počet pojišťoven, porovnat nabízené služby a následně si vybrat ten, který jim vyhovuje nejvíce.

Z porovnávaných produktů investičního životního pojištění určených pro dospělé – Investiční životní pojištění Generali, Globalinvest pojišťovny Allianz a Investor Plus od ING Nationale-Nederlanden, nevyšel ani jeden produkt jako vítězný. Každý produkt má své přednosti. U produktu Investor Plus je největší nabídka investičních fondů, fondy

pojišťovny Generali dosahují nejlepších výsledků a pojišťovna Allianz poskytuje bonusy při konci pojištění. Z pohledu klienta je asi nejdůležitější výkonnost fondů, proto bych upřednostňovala Investiční životní pojištění Generali, kde z dosavadního vývoje výkonnosti fondů lze usuzovat, že investiční riziko bude i v budoucnu nízké.

Z provedené analýzy vyplynulo, že investiční životní pojištění je vhodné pro klienty, kteří se chtějí aktivně podílet na svém pojištění a ocení průhlednost a flexibilitu, kterou jim produkty tohoto typu životního pojištění nabízejí. Protože o umístění spořicí složky zaplaceného pojistného do jednotlivých investičních fondů rozhoduje pojistník sám, je nutné, aby měl přehled o kapitálovém trhu a nebál se podstoupit investiční riziko, protože pojišťovna mu negarantuje žádné zhodnocení. Díky možným výkyvům na kapitálových trzích je vhodné investiční pojištění uzavírat na delší dobu, kdy se vliv případných výkyvů tolik neprojeví na hodnotě podílových jednotek klienta. Proto do investičního životního pojištění vstupují zvláště lidé mladšího věku.

Seznam použité literatury

- [1] DUCHÁČKOVÁ, E. *Pojišťovnictví a pojištění*. 2. vyd. Praha: VŠE, 2000. ISBN 80-245-0023-X
- [2] VOSTATEK, J.: *Sociální a soukromé pojištění*. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 2000. ISBN 80-85963-21-3
- [3] KOLEKTIV AUTORŮ Z ČAP: *Životní pojištění*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0146-4
- [4] DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-67-X
- [5] KAYE, B. *Save a fortune on your life insurance*. 1st ed. New York: Prentice-Hall, 1991. ISBN 0-13-791443-1
- [6] *Pojišťovny se sídlem v ČR, stav k 26. 11. 2004* [online]. [cit. 05. 04. 2005].
Dostupné z: <www.mfcr.cz>
- [7] PODÁVKA, M. *Jak funguje investiční životní pojištění I* [online]. [cit. 06. 05. 2005].
Dostupné z <http://www.neviditelnypes.cz/clanky/2005/04/43028_0_0_0.html>
- [8] NOVOTNÝ, M. *Co je a jak funguje investiční životní pojištění* [online].
[cit. 20. 12. 2004]. Dostupné z: <http://ipoint.financninoviny.cz/detail.php?article=34770>>
- [9] NOVOTNÝ, M. *Jak posoudit výhodnost investičního životního pojištění* [online].
[cit. 05. 04. 2004]. Dostupné z: <http://ipoint.financninoviny.cz/detail.php?article=34773>>
- [10] NOVOTNÝ, M. *Jakého výnosu lze dosáhnout s produkty investičního životního pojištění* [online]. [cit. 20. 12. 2004]. Dostupné z:
<<http://ipoint.financninoviny.cz/detail.php?article=34774>>
- [11] ŠÍDLO, D. *Investiční pojištění známé, neznámé* [online]. [cit. 15. 2. 2005].
Dostupné z: <http://fincentrum.idnes.cz/fi_osobni.asp?r=fi_osobni&c=A031113>
- [12] ŠÍDLO, D. *Investiční pojištění v praxi* [online]. [cit. 15. 2. 2005].
Dostupné z: <http://fincentrum.idnes.cz/fi_osobni.asp?r=fi_osobni&c=A011206>
- [13] POUL, O. *Budoucnost investičního životního pojištění. Pojistný obzor*. Č. 4. Praha: ČAP, 2003. ISSN 0032-2393
- [14] *Výroční zprávy ČAP*. 1999-2003.
- [15] *Interní materiály Allianz pojišťovny, a. s.*
- [16] *Interní materiály Generali Pojišťovny a. s.*
- [17] *Interní materiály ING Nationale-Nederlanden, životní pojišťovny.*
- [18] *Nabídka pojištění Globalinvest*. 16. 3 2005.